

Konzervatív kánon 4. - Az ész er?

2015 január 12. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

A modern magyar konzervativizmus mozgalma részben Széchenyi István reformjavaslataira válaszul, részben a reformellenzékkel, elsősorban Kossuthal szembeni kritikája hatására bontakozott ki.

„A tudományos emberf? mennyisége a nemzet igazi hatalma. Ezek statisztikája az ország legérdekesb része. Nem

termékeny lapány, hegyek, ásványok, éghajlat stb. teszik a közert, hanem az ész, mely azokat józanon használni tudja.”

A modern magyar konzervativizmus mozgalma részben Széchenyi István reformjavaslataira válaszul, részben a reformellenzékkel, elsősorban Kossuthal szembeni kritikája hatására bontakozott ki. Tehát a nem túlságosan jelentős hazai hagyományelvűség alapítóatyja és első ellenfele is a legnagyobb magyar volt. Ezért természetlen az a vita, amely Széchenyi ideológiai besorolása körül forog.

SZÉCHENYI GLORIFICÁCIÓJA.

Than Mór rajza után. Ernst Lajos úr birtokába

Ahelyett, hogy egyetlen politikai felfogás kalodájába zárnánk, leghelyesebb t olyan szuverén politikai személyiségként kezelni, akinek gazdag gondolkodásából majd minden politikai oldalnak volt és van tanulnivalója, s az okosabbak mindenkor tanultak is belőle.

Idézetünk azt a fogalmat fejt ki, mely talán a legismertebb Széchenyi fogalomkészletéből. A tudományos (vagy kiművelt) ember? kérdését gyakorlatilag már a Tudományos Akadémia létrehozására tett látványos diétai felajánlásában (1825) is felvetette, elméletileg pedig a Hittelben (1830) olvasható fejezetben fejtette ki.

Az elgondolás, mely a nemzeti hatalom letéteményeseként kezeli a „közértelmességet”, arra a latin mondásra vezethet vissza (*scientia potentia est*), mely állítólag Baconnál jelenik meg többé kevésbé felismerhetően először (*scientia potestas est*), s aztán Thomas Hobbesnál válik explicitté. Bacon 16. századi brit humanista tudós volt, filozófus és államférfi, akinek kétféle érdeklődési körét köti össze a kifejezés. A tudás megszállottjaként a tudományos forradalom elindítója, politikusként ügyész és lordkancellár, s t egy egész rövid ideig Anglia régense is volt, s államférfiként elsősorban a király és a parlament közötti csatározásokat próbálta csillapítani. Bár bukását a korrupció bizonyítottan tekinthet? gyanúja okozta, életm?ve maga ékes bizonyítéka annak, hogy a tudomány politikai befolyásszerzésre, mi több, a politikai helyzet javítására is alkalmassá teheti birtokosát.

Bacon mellett a másik kora modern szerző (szintén brit és szintén tudós ember), akit e kifejezéshez köt a hagyomány, Thomas Hobbes, aki Bacon titkáraként működött egy ideig, s jó fél évszázaddal mesterét követve utalt tudás és politikai hatalom összefüggésére. Az, hogy a tétel épp Hobbesnál válik explicitté, jól mutatja, hogy nem elvont összefüggés, hanem a hatalom természetének értelmezése során természetesen adódó belátás, mely a

gyakorlati problémák kezelésénél is fontos.

Széchenyi angolmániáján keresztül is eljuthatott az elképzelésig, amely más formában azonban már szerepelt az Ószövetségben („A bölcs férfiú er?s, és a tudós ember nagy erej?.” /Példabeszédek, 24.5./, s az antik latinok között is népszerű közmondás volt. Számára azért válhatott különösen fontossá, mert abba a korai programjába, amely nem az udvarral szembeni konfrontációra épült, hanem a gazdasági felemelkedést t?zte célul, jól illeszkedett. De már ebben a korai fogalomban is tetten érhet? Széchenyi kétirányú kritikája, vagyis a vármegyei nemesi-nemzeti ellenzék tanulatlanságának bírálata éppúgy, mint a Habsburgoknak a korábbi generációk felvilágosító politikáját feled? újabb, autokratikus és szellemtelen kormányzásának nehezményezése.

Azt, hogy egy korszer? konzervativizmus számára ma miért érvényes az összefüggés, a „soft power” kategóriája magyarázhatja. A kifejezést újabban Joseph Nye, a Harvard Egyetem tudósa tette népszerűvé. Ám a gondolatnak, hogy nem csupán p?re er?szakkal lehet rávenni valakit valamire, mely a nemzetközi kapcsolatokban mára igencsak elterjedté vált, megvan a maga el?zménye úgy a görög filozófiában (gondoljunk Szókratész befolyására), mint a keresztény hagyományban, vagy a keleti vallásokban – ahogy az megnyilvánult Gandhi er?szakmentes szabadságmozgalmában.

A tudás által biztosított karizma, autoritás, végs? soron pedig hatalom olyan belátás, amelyet a modern politika m?vel?i nem hagyhatnak figyelmen kívül. Különösen nem akkor, ha magukat konzervatívként határozzák meg, vagyis nem gondolkodnak a politikai viszonyok er?szakos és hirtelen megváltoztatásában, hanem az erkölcsileg is védelmezhet? kívánatos célokat lassan és fokozatosan próbálják elérni. A kim?velt emberf?k számának szaporítása ugyanis kifejezetten hosszú távú program, mely igen sok befektetést igényel – ám megtérülése majdnem bizonyosra vehet?, ahogy azt az ázsiai kis tigrisek vagy India példája éppúgy bizonyítja, mint a skandináv modell. Az ilyen értelemben vett tudomány persze nem elvont bölcsesség lesz, hanem nagyon is gyakorlati természet? – a józan ész kim?velését jelenti.

Horkay Hörcher Ferenc - <http://mosmaiorum.blog.hu>

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!
www.flagmagazin.hu]]>

Ajánló

